

HÜKÜMET DÜŞÜREN TÜRK-İŞ

Aydınlık Gazetesi, 9 Ocak 2021

Yıldırım Koç



5 Ağustos 1995, Türk-İş'in Kızılay Mitingi

Türk-İş'in ve hatta Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin en büyük mücadelelerinin verildiği yılların başında 1995 gelmektedir. Bu yıllarda Türk-İş'te genel başkan danışmanı olarak çalışıyordum. Karar taslaklarını ve önemli konuşma metin taslaklarını hazırlamaktan sorumluydum. Türkiye tarihinin en çok işçinin katıldığı grevleri, büyük mitingleri ve Türk-İş'in hükümetin iki kez değişmesinde belirleyici rol oynadığı süreci Türk-İş Genel Merkezi'nde yaşama şansım oldu.

TÜRK-İŞ'İN TANSU ÇİLLER HÜKÜMETİ'NE KARŞI EYLEMLERİ

1995 yılında iktidarda Tansu Çiller'in başkanlığında DYP-CHP Koalisyon Hükümeti vardı. 25 Haziran 1993 tarihinde görev alan bu 50. Cumhuriyet Hükümeti 5 Ekim 1995 tarihine kadar iktidarda kaldı.

1995 yılında Türk-İş ile Hükümet arasında kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri sürüyordu.

Hükümet, 5 Nisan 1994 istikrar programı çerçevesinde hareket ederek, 1995 yılında yüzde 0 (sıfır) zam önerdi. Ayrıca, toplu iş sözleşmelerinde işçilerin kazanılmış haklarını ortadan kaldıracak önemli düzenlemeler istedi. Türk-İş ile Hükümet arasında yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamadı.

Devlet Bakanı Bekir Sami Dağcı 10 Temmuz 1995 günü yeni tekliflerini Türk-İş'e ilettiler. Türk-İş, teklif üzerinde görüşme yapmayı bile reddetti. "Sadakaya hayır!" dedi. Hükümetin teklifi, Türk-İş'in önünde yakıldı.

18 Temmuz 1995 günü Türk-İş'e bağlı sendikaların genel merkez ve şube yöneticileri Ankara'da DSİ Salonu'nda toplandı. Toplantı sonrasında yaklaşık 2000 sendika yöneticisi önce Çankaya'daki CHP Genel Merkezi'ne, ardından Kızılay'daki DYP Genel Merkezi'ne yürüdü. İktidarı paylaşan bu iki parti protesto edildi ve binalarının önüne siyah çelenk bırakıldı.

21 Temmuz 1995 günü işçiler servis araçlarına binmeyerek işyerlerine yürüyerek gitti.

25 Temmuz 1995 günü tüm ülkede işçiler iş çıkışında DYP ve CHP il örgütlerini ziyaret ederek, bu partileri protesto etti.

5 AĞUSTOS KIZILAY MITİNGİ

5 Ağustos 1995 günü Ankara'da Kızılay Meydanı'nda yaklaşık 250 bin işçinin katıldığı Emeğe Saygı Yürüyüşü ve Mitingi gerçekleştirildi. Yürüyüşçülerin Kızılay Meydanı'na girişi yaklaşık 2,5 saat sürdü.

Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun aldığı karar uyarınca, 8 Ağustos'u 9 Ağustos'a bağlayan gece, kamu kesiminde işyerlerinin terkedilmemesi kararı alındı. Bu karar bir ölçüde uygulandı.

Türk-İş, Hükümet'in işçilerin talepleri karşısında olumlu adım atmaması üzerine, 1 Eylül 1995 gününden itibaren, koalisyon hükümetini bozma mücadelesini başlattı. Türk-İş, CHP il örgütlerine ve 9 Eylül'de toplanacak CHP Kurultayı delegelerine, CHP'nin hükümetten çekilmesini talep eden bildirimler gönderdi. Türk-İş'e bağlı sendikaların illerdeki şubeleri de, CHP il örgütleriyle temasa geçti.

8 Eylül 1995 günü Tarım-İş Sendikası'nın işyerlerinde greve çıkıldı. Ankara'daki Tarım-İş grevlerinin başlatılmasına, diğer illerden gelen üyeler de katıldı.

9 Eylül 1995 günü CHP'nin kurultayı vardı. 10 bini aşkın işçi, Kurultay'ın toplandığı Atatürk Spor Salonu'na kadar bir yürüyüş yaptı. Türk-İş'in talepleri Kurultay Divan Başkanlığı'na sunuldu.

Türk Metal Sendikası 15 Eylül günü bazı işyerlerinde grev başlattı.

CHP'YE "HÜKÜMETTEN AYRIL" BASKISI

Kurultay'da CHP Genel Başkanlığı'na Deniz Baykal seçildi. Deniz Baykal, Türk-İş'in 18 Eylül 1995 günü gerçekleştirilen Başkanlar Kurulu toplantısına katıldı ve Türk-İş'in haklı taleplerini destekleyeceklerini açıkladı.

20 Eylül 1995 günü birçok yeni işyerinde grevler başlatıldı. MKE işyerlerinde başlatılan grev sonrasında Tandoğan Meydanı'nda miting yapıldı. Grevci işçiler ardından Karayolları Gn.Md.'ne yürüyerek orada grev başlattı. Daha sonra da Necatibey Caddesi'ne yürünerek Şeker Fabrikaları'nda grev başlatıldı. 20 Eylül günü Türkiye'nin dört bir tarafında 160 bin işçi greve çıktı. 21 Eylül ve 2 Ekim günleri de yeni grevler başladı.

CHP'nin yeni genel başkanı Deniz Baykal, 20 Eylül günü Başbakan ve DYP Genel Başkanı Tansu Çiller ile görüştü ve işçilerin taleplerinin kabulü konusunda bir anlaşma sağlanamayınca, **CHP, Koalisyon Hükümeti'nden çekilme kararı aldı. 50. Hükümet istifa etti.**

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 51. Hükümeti kurmak üzere Tansu Çiller'i görevlendirdi. Tansu Çiller bir azınlık hükümeti kurdu. Hükümet programı 10 Ekim 1995 günü TBMM'de okundu. Güven oylaması 15 Ekim günü yapılacaktı.

AZINLIK HÜKÜMETİ'NİN GÜVENOYU ALAMAMASI

Türk-İş, 15 Ekim günü Kızılay Meydanı'nda bir miting düzenledi. Hükümet, işçilerin Ankara'ya gelmesini önlemek amacıyla çeşitli engeller yarattı. Birçok bölgede otobüs şirketlerinin işçilere ve sendikalara araba kiralaması yasaklandı. Birçok bölgede kiralanmış olan araçların hareket etmesi engellendi. Çeşitli biçimlerde Ankara'ya ulaşan araçların camları kırıldı, işçilere karşı zor ve şiddet kullanıldı. Buna rağmen, onbinlerce işçi Kızılay Meydanı'na geldi ve miting yaptı. Miting sırasında Tansu Çiller, Türk-İş ile görüşmek isteğini ilettili. Türk-İş Genel Başkanı, davete uymak için, içinde bulunduğu miting aracını Meclis'e doğru götürmek istedi, ancak binlerce işçi aracın önüne geçerek, görüşmeyi fiilen engelledi (bu sırada araçtaydım). Miting dağıldı ve işçi taleplerini kabul etmeyen Tansu Çiller azınlık hükümeti, Meclis'te güvenoyu alamadı. Türk-İş'in kararlı tavrı Meclis'e de yansdı.

Grevler 27 Ekim 1995 günü imzalanan protokolle sona erdirildi. Ardından Tansu Çiller'in başbakanlığında oluşturulan 52. Cumhuriyet Hükümeti programını 31 Ekim 1995 günü okudu ve 5 Kasım 1995 günü güvenoyu aldı. Bu hükümetle milletvekili genel seçimlerine gidildi.